

سپیده مزدگان
کارشناس ارشد آموزش و پرورش پیش از دبستان

پنجم انداز

بازنگری سینمای کودک در روند تعلیم و تربیت

اشاره

امروزه، سینمای کودک بخشی جدایی ناپذیر از زندگی کودک به شمار می رود که مورد توجه والدین و بیشتر خود کودکان است. در این مقاله، سعی شده است که پاره‌ای از مسائل مربوط به سینمای کودک بررسی شود.

کلیدواژه‌ها: سینمای کودک، ژانرهای سینمای کودک.

فیلم کودک فیلمی است که موضوع، تم، ساختار و طراحی آن ویژه کودکان است و با مجموعه ویژگی‌های تحول و رشد آنان تناسب دارد. سینمای کودک می‌بایست به تهیه فیلم‌هایی با موضوع‌هایی از قبیل شادی، هیجان، حرکت و تلاش، سازندگی، نوع دوستی، محبت، ایثار و آشنایی با نشانه‌های خلقت و مضامین جالب‌انگیز برای کودک عجین باشد. در واقع، سینمای کودک شاخه‌ای از هنر است که در تربیت انسان نقشی مهم را ایفا می‌کند.

اگر به راستی باور کرده‌ایم که کار برای کودکان باید با وسواس بیشتری همراه باشد، باید فیلم‌سازان تلاش کنند تا در طرح و ارائه هر موضوع ساده‌ای در جهت ایجاد ارتباط با کودکان، اولیا و مربیان از دقت نظرها و دوراندیشی‌های لازم غافل نمانند و با در نظر گرفتن ویژگی‌های رفتاری گروه‌های مختلف سنی کودکان فیلم‌سازی را آغاز کنند.

با توجه به اینکه علوم تربیتی در ایران از دیدگاه تعلیم و تربیت اسلامی مورد بررسی قرار می‌گیرد و به صورت طبیعی اسلام در تمام امور از جمله فرهنگ، ادب و هنر ریشه دارد، بنابراین صفات مثبتی شامل شجاعت، راستگویی، عدالت و... می‌توانند موضوعاتی برای ساخت فیلم کودک

قرار گیرد. (قاسم‌زادگان، ۱۳۸۵)

در ادامه، به عمده‌ترین ویژگی‌های یک فیلم مناسب کودکان با توجه به مطالب ذکر شده، اشاره می‌شود.

- وفاداری به اصول کلی روان‌شناسی کودک در طرح مسائل رفتاری کودکان،
- پرهیز از به کارگیری زبان استعاری و پر رمز و راز،
- سادگی بیان و پرهیز از نمایش صحنه‌های بسیار نمادین،
- تأکید بر تخیل سازنده و مثبت به گونه‌ای که نشانگر برآورده شدن آرزوهای قلبی کودکان باشد،
- رعایت زمان مناسب فیلم‌ها با توجه به میزان قدرت تمرکز کودکان،
- به کارگیری جاذبه‌های تصویری، دیداری و شنیداری مناسب،
- ارتقاء ذهنی و افزایش کارایی فکر و روح در چرخه زندگی،
- اشاعه و ترویج فرهنگ مطلوب،
- نقش تربیتی و پرورش در رفتار و کنش‌های شخصیتی (حاجی‌مشهدی، ۱۳۸۱)

با توجه به اینکه علوم تربیتی

در ایران از دیدگاه تعلیم و تربیت اسلامی

مورد بررسی قرار می‌گیرد و به صورت طبیعی اسلام در تمام امور از جمله فرهنگ، ادب و هنر ریشه دارد، بنابراین صفات مثبتی شامل شجاعت، راستگویی،

عدالت و... می‌توانند موضوعاتی برای ساخت

فیلم کودک قرار گیرد

چیدمان اتاق کودک

تمرکزی ویژه بر محل زندگی کودک

محبوبه فیض نژاد

کارشناس ارشد پیش‌دبستان

کلیدواژه‌ها: فضا، چیدمان، رنگ، طرح.

فضاهای اختصاصی هر یک از افراد خانواده باید متناسب با سن و سال، چگونگی فعالیت‌ها و روحیهٔ فرد آراسته شود تا علاوه بر کارآمد بودن، نیاز فطری شخص را به آرامش و زیبایی نیز برآورده سازد. در زمینهٔ مناسب‌سازی اتاق کودک باید توجه داشت که اتاق مذکور تنها محل استراحت صرف نیست، بلکه لازم است نیازهای رفتاری، روانی و اجتماعی کودک را نیز پاسخگو باشد. اتاق کودک بر خلاف اتاق والدین محل بازی، انجام دادن تکالیف درسی و به‌طور کلی محل زندگی اوست. معمولاً مساحت کمتری نسبت به اتاق والدین دارد. کوچک بودن اتاق همراه با خرده‌ریزهای فراوان و تمایل فطری بچه‌ها به شادی، تمهیدات ویژه‌ای را برای ساماندهی فضای اتاق آن‌ها می‌طلبد. در زمینهٔ چیدمان اتاق کودک باید به سه عامل اصلی توجه کرد که عبارتند از:

۱. **سن کودک:** چیدمان اتاق کودک اعم از این که مربوط به اتاق نوزاد، قبل از مدرسه یا در سنین مدرسه باشد، متفاوت خواهد بود.
۲. **جنسیت کودک:** طبیعی است که در چیدمان اتاق کودک جنسیت عامل بسیار مهمی است؛ زیرا در رنگ، نوع ساخت وسایل تزئینی، کمد، تخت‌خواب و... تأثیرگذار می‌باشد. گفتنی است که چنانچه اتاق به صورت مشترک توسط هر دو جنس (دختر و پسر) استفاده می‌شود، باید چیدمانی کاملاً متفاوت داشته باشیم.
۳. **علائق کودک:** برای مناسب‌سازی چیدمان اتاق کودک باید علائق و نکات مورد توجه آن‌ها را نیز مد نظر قرار داد و به آن‌ها احترام گذاشت و از نظرات‌شان استفاده کرد.

برای استفادهٔ بهتر از فضای اتاق و جلب نظر کودکان با توجه به موارد فوق می‌توان از توصیه‌های ذیل بهره گرفت:

- از میان شکل، جنس و رنگ، کودکان بیش از همه به رنگ توجه دارند و فضاهای رنگی برای‌شان جذابتر است.
- بسیاری از والدین رنگ‌های گرم و ملایمی مانند: صورتی، بنفش و یاسی را برای دختران و رنگ‌های آبی و سبز را برای پسران می‌پسندند.

ژانرهای

عمدهٔ سینمای

کودک عبارتند از

فانتزی: خیالی یا فانتزی

در مقابل واژهٔ واقع‌نمایی تعریف می‌شود. در واقع‌نمایی، رویدادها در محدوده و یا منطبق با امکانات طبیعی اتفاق می‌افتد، در حالی که در ژانر فانتزی رویدادها خارج از محدودهٔ طبیعی گسترش می‌یابد.

موزیکال: حاوی آهنگ و ترکیبی از الگوهای داستانی، تیپ‌های شخصیتی و ساختارهای اجتماعی است.

جنگی: کودکان در آن نقش قهرمان دارند و کودکان را با جنگ و اوضاع تاریخی آن آشنا می‌کند.

ورزشی: در این فیلم‌ها غالباً نقش قهرمان را کودک بر عهده می‌گیرد و در برخی از آن‌ها از قهرمانان اصلی ورزشی استفاده می‌شود. (بیل بان انیمیشن، ۷۰-۶۹)

با افزایش سن و توسعهٔ مهارت‌های شناختی - عاطفی انتخاب ژانرها نیز متحول می‌شود.

همان‌طور که پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: «به کودکان اکرام و بزرگی کنید و به آن‌ها شخصیت بدهید و در برخورد با آن‌ها بهترین روش‌ها را استفاده کنید»، فیلم‌سازان نیز باید با توجه به حدیث، تعلیم و تربیت اسلامی و ویژگی‌های کودکان اقدام به فیلم‌سازی کنند و برای انتخاب موضوعاتشان از افرادی ذی‌صلاح در زمینهٔ آموزش و پرورش کمک بگیرند. زیرا کودکان با قهرمانان همزادپنداری می‌کنند و اگر موضوعات فیلم مغایر با اهداف تعلیم و تربیت باشد، مسلماً تأثیرات جبران‌ناپذیری بر کودکان خواهد گذاشت.

منابع

۱. جایگاه علوم تربیتی در سینمای کودک و نوجوان، قاسم‌زادگان، حمید، «نشریه روشنان»، دفتر ۳، ۱۳۸۵.
۲. ژانرهای سینمای کودک، «نشریه بیل بان انیمیشن»، ۶۹ - ۷۰.
۳. ویژگی‌های کلی سینمای کودک، حاجی‌مشهدی، عزیزا... «نشریه هنر دینی»، شماره ۱۳ و ۱۴، ۱۳۸۱.